

MER GAMMELT ENN NYTT

ÅRGANG 15 NR. 2 - 2013

**Feriekoloni
på 1950-tallet**
se side 4 + 5

**VIF jubileums-
aktiviteter 2013**
se side 10

Akerselva Kultur- og Teaterlag feiret VIF med vandreteater 11. - 14. juni

**Velkommen til medlemsmøte i menighetssalen, Vålerenga kirke
Tirsdag 10. septemer kl. 19.00 Tema: Fattigdom i Kristiania år 1900**

Storfeiringa er for alvor i gang

Av Even Haugseth

Det er blitt sommer siden siste medlemsblad, og i år, som i fjor, satser vi på å få ut litt lesestoff som dere kan ha glede av i sommerferien.

På aprilmedlemsmøtet hadde vi invitert Ruth Vatvedt Fjeld til å snakke om Oslodialekta. Mange interesserte hadde møtt fram. Det virket veldig betryggende at hun som er professor, kunne forsikre oss om at vi her på østkanten, ikke har noe å skamme oss over om trykket blir lagt på første stavelse av ordet. For fjerde år på rad har vi hatt med oss våre venner i Akerselva Kultur- og Teaterlag her på Vålerenga. Årets forestilling, som selvfølgelig i sin helhet ble viet VIF's hundreårsjubileum, ble akkurat det vi ønsket oss: En braksuksess. Over

50 ivrige skuespillere, musikere, sangere og medhjelpere, tok oss med på en idrettshistorisk kaval-kade rundt i Vålerengas parker, gater, bakgårder og på hjørner. Dette er flere enn de foregående åra, og ekstra hyggelig at det var flere barn og ungdommer med. Månen til ståpåvilje og spilleglede som ble vist av denne gjengen, skal en lete lenge etter. Jeg hadde gleden av å være tett på dem helt fra general-prøven til avslutningsfesten. En av tilskuerne uttalte etter det storslagne avslutningsnummeret: "Jeg sto der med klumpen i halsen...". Det var akkurat det samme jeg følte da Trond Ingebretsen fra taket øverst i Danmarks gate sang sammen med teatergruppa nede i bakgården VIF's jubileumslåt "Stolthet, respekt og kjærlighet". Vi er kjempeimponerte over forestillingen og takker alle som sto på for at dette ble en verdig start på storfeiringa. På grunn av tidspress for å få ferdig dette bladet, tar vi kun med noen smakebiter i form av bilder fra årets vandreteater. Vi håper at dere tok mange flotte bilder på turen. Kanskje dere vil dele noen av blinkskuddene deres med de andre medlemmene når vi kommer med en fyldigere omtale av denne begivenheten i neste blad? Historielaget har også som oppgave å synliggjøre for oppvoksende slekter hvor røttene til VIF er. Dette føler vi at vi fikk til på en god måte på denne vandringa ved å ta dere med rundt til gatene, bakgårdene og husa det hele begynte. Det var nettopp her grobunnen for patriotismen og begeistringa for bydelen og idrettsforeninga oppsto. 29. juli, som er VIF's store jubileumsdag, er ikke mange uker unna. Neppe noen annen har gjort navnet Vålerenga mer kjent enn idrettsforeninga. Måten det drives masseidrett på, og satsing på barn og ungdom, gjør at vi kan være stolte av foreningens arbeid. Et av varemerkene er også at alle er

godtatt, og dette er viktig i dagens flerkulturelle samfunn.

Heia Vålerenga!

Vi fikk hyggelige tilbakemeldinger etter forrige blad som kom ved påsketider. Der hadde vi med første del av "Sånn var det for 40 år siden", som var skrevet av Kai Hagen. Ingen av dem vi spurte før bladet kom ut, visste hvem han var. Det gikk ikke mange dagene etter at bladet var sendt ut, før to begeistrede lesere ringte. De var begge familiemedlemmer. Vi takker for at de lar oss bruke artikkelen, og har den glede av å kunne trykke resten av den i dette bladet.

I tillegg har vi også fått med en presentasjon av Kai Hagen. På septembermedlemsmøtet vårt tar vi et lite avbrekk fra VIF-feiringa, og inviterer dere til noe helt annet. Det skal handle om byens fattigdomshistorie. Vålerenga var tidligere et fattigstrøk, så dette burde angå oss. Vi har vært så heldige å få historiker Johanne Bergkvist fra Oslo Byarkiv til å komme til oss. På samme møte vil vi også foreta overrekkelsen av bevisene til våre to æresmedlemmer Unni Granlund og Kari Johannessen. Noter like godt datoen 10. september i kalenderen med en gang. Lett å huske, for det er dagen etter valget. Høstens store begivenhet er som det pleier, fotoutstillinga andre helg i oktober. Vi har tidligere bedt om forsterkninger fra dere for å kunne gjennomføre denne. Det har meldt seg en del hjelpsomme medlemmer, og vi hører gjerne fra flere av dere. Noen forberedelser er gjort, men det store støtet settes inn etter sommerferien. Moro skal det bli, for det blir spesielt å vise fram tidenes største "VIF-museum". Da gjenstår det å ønske dere alle en riktig god sommer fra oss i styret. Vel møtt til en innholdsrik høst i historielaget. Ikke glem den store dagen 29. juli, program finner dere inne i bladet. Gratulerer med 100-årsdagen VIF!

Braksuksess med vandreteater for VIF

Foto: Fred Arild Ruud

Teatergruppas kule rappedronning Anne-Marie. Hun skrev også mange sangtekster til forestillingen.

Jentene hedrer "Shampo" i den originale frisorstolen til faren "Såpa" med låta "Hockeystar".

"Einar" (Ivar) tilstede under stiftelsesmøtet 29. juli i 1913, mens "Emma" (Tonje) får han ut derfra.

Høye glass og champagne under "redningsmiddag" på Najaden. Her i Etterstad Kolonihager med den ekte "Bonden" til venstre.

Akerselva Kultur- og Teaterlag hyller VIF's 100 år.

På ferie med navnelapp rundt halsen

Av Anne Teppen Foto: Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (oslobilder.no)

Her er søstrene Anne (10 år) og Grete Opsahl (8 år) fra Etterstadgata 11a og mellom dem Kitty May Jensen (10 år) fra Etterstadgata 14b i full fart bortover Rådhusbrygga. De skal med båt til feriekoloni ved Åsgårdstrand i juni 1950. Dette året var 3300 barn fordelt på 31 kommunale feriekolonier til en kostnad på kr. 7,10 pr. barn pr. dag.

Dette med feriekolonier startet allerede 1881 i Kristiania. Barna ble sendt på landet for at «deres åndelige og legemlige sunnhet» skulle styrkes. Kommunens engasjement i feriekolonidriften har hatt et sterkt sosialt preg. Tilbudet skulle gå til de barna «som trengte det mest». Helse, økonomi og boforhold var kriterier for å kunne

søke om opphold. For å se om barna hadde godt av oppholdet ble de veid før og etter. Vektøkning var veldig bra den gangen, og statistikk ble ført. Feriekoloniene hadde navn: Karlsvika I og II, Sedsvoll, Tangen, Wergeland, og Hudøy for å nevne noen. Trollstua i Asker var Frelsesarmeens feriekoloni. Hudøy feriekoloni er fremdeles i full drift for skolebarn. Man må søke og utvelgelsen foregår ved loddtrekning. Jeg var på forskjellige kolonier, men jeg husker ikke mye fra oppholdene. På Trollstua fikk jeg røde hunder. Jeg var bare 2 år, men det husker jeg godt. Jeg savnet nok mamma veldig. Fra senere opphold på kolonier husker jeg at noen flettet det lange håret mitt da jeg skulle legge meg om kvelden. Et

sted var det utedo med plass til mange på en gang, og vi fikk nypesyltetøy som pålegg og måtte spise det! Bestyrerinnen på feriekolonien ble kalt «Mor». Gutter og jenter var på hver sine kolonier. Når vi skulle bade i sjøen gjaldt samme regel, gutter for seg, og jenter for seg. Jeg husker en jente som opptrådte med en sang. Den husker jeg litt av ennå: «Og det å sparke fotball, det syns jeg er no' tull. Jeg blåser i om Vålerenga vinner 7 mot 0. Men du sku'se på fatter'n, hver søndag drar'n av sted, og jeg som lydig datter er jo nødt til å bli med. Og det gjør Vesla så gjerne, så gjerne, for hun er jo så søt og så snill. Så å stå der å gape og se ut som en ape, det har Vesla blitt veggen til.»
Hilsen Anne Teppen

Feriekoloni anno 1952

Av Terje Paulsen Foto: Åge Paulsen

Feriekolonibildet viser min nabo og klassekamerat i alle år- Terje Bjølmer- bror til «skøytedronning» Laila Bjølmer - samt min bror Rolf Paulsen. Bildet er tatt av min far Åge Paulsen på Helsfyr trikkeholdeplass i 1952.

Terje og jeg er 6 år gamle, og Rolf er 4. Der startet vår ferd til Hudøy feriekoloni, med mor og far som eskorte ned til Møllergata skole, hvor vi ble plukket opp av buss som brakte oss til Hudøy. Hvert av de mange feriekolonibesøk vi gjennomførte startet med hulk og gråt fra broder Rolf, som gruet seg så ille, mens Terje B. lo og gledet seg til 3 uker borte fra sin «bestemte» mor. Under oppholdet gikk nabo-Terje og jeg opp et par kilo i vekt, mens broder Rolf var noe blekere og tynnere da vi

vendte nesa hjemover.

Terje var svært heldig, og mottok innholdsrike pakker fra mor og far, som medførte at hele leiren løp i fryd etter ham for å få dele noe av innholdet i pakkene. Den store sovesalen var pakket full av etter hvert mange illeluktende små karer, som ble kommandert til sjøs i Adams drakt hver dag for kroppslig renselse. På denne turen i 1952 skjedde det en dag at hele gjengen fløy til sjøs uten å være klar over en tjukk gjørme av brennmaneter som dekket hele strandområdet. Sekunder etter hylte og skreik alle sammen i store smerter- nesten lik støynivået på en fødeavdeling. Og smertene satt der i flere dager.

Forøvrig virket personalet på feriekolonien herlig glade da vi reiste, ikke minst grunnet slitasjen

fra plapring og skravling fra de mange senger utover natta, som de prøvde å stanse med strenge tilrop i timevis.

Vi koste oss enormt under brannøvelsene, for da vi fikk vi skli i hundre ut av sovesalen og ned på gressmatta. «Mere sklie, mere sklie!»- husker jeg nabo-Terje ropte.

Feriekolonibesøkene våre ga våre foreldre- og særlig mødrene- en herlig anledning til å få slappet av og kost seg i en salig stillhet før rabbagastene vendte hjem med sin høylydte skravling og krav om ørten måltider pr dag. Og mødrene var igjen plassert i sine svært hektiske hverdager...

Vemodige og artige minner fra en svunnen tid...

Hilsen fra Terje Paulsen

VIF's jubileumslåt:**Stolthet, respekt og kjærlighet**

(Tekst: Trond Ingebretsen/Fri flukt)

I juli 1913 i et kassesnekkeri blei Ulv Hansen valgt til formann i det som skulle bli Vålerengens idrettsforening, nå var det tid for å samle dem som dreiv med fotball, fridrett, bryting og ski.

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

Idretten øst i byen fikk en grunnmur å bygge på. Her begynner historia om Vålerengas røde og blå. Fra løkkene på Etterstad, til gresset på Ullevål. Fra Sotahjørnet til Fargerik fotball går veien mot samme mål.

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

Vi er klubben for alle, og folk kommer langveis fra. Vi har en arv og en tradisjon som mange vil ha en del av. Vi kjemper mot rasisme, vi slåss mot fremmedfrykt. Vi tar idretten inn i ei ny tid, og vi står støtt og trygt.

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

Vi står på ski, vi løp i skauen med kart og kompass. Sommer'n '32 kom dameavdelingen på plass. Fotballen er vår ryggrad, helter kom og gikk. Gå-fotball og bohemer, vi elska hvert øyeblikk!

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

I hockey er vi konger, og på Amfiens blanke is. Trolla kjemper på Jordal, med fotball på amerikansk vis. Vi har håndball, basket og innebandy og ei kjerke som sto i brann. På tribunen har vi Klanen – lagets tolvte mann.

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

Vi har stolthet respekt og kjærlighet til klubben vår Vålerenga, du er hundre år!

Vålerenga, du er hundre år!

VIF jubileums-CD med 42 låter 1973-2012 inkl. jubileumslåta "Stolthet, respekt og kjærlighet" av Trond Ingebretsen

Kr. 199,- + porto

Bestilling:

foto@valerenga.org eller tlf. 901 80 290.

Trond Ingebretsen skrev "Vålerenga kjerke", og nå denne fengende, nye låta. Foto: Bjølsen Valsemølle.

Gubbelaget på Vålerenga – en 40-åring som gjerne vil ha nye medlemmer

Visste du at helt siden 1973, i Gunnar Johnsen's tid, har en masse mannfolk vært samla i Vålerenga kjerke en onsdag i måneden til godt sosialt samvær? Visste du at f.eks. Kytern stadig skrev invitasjoner til møtene bak på Arbeiderbladet, gjerne i dikts form? Visste du at Gubbelaget fortsatt eksisterer og gjerne vil ha flere med?

Kjenner du deg som en gubbe? Å nei, det har ikke med å kjenne seg gammel å gjøre. For hva er Gubbelaget? «Et møtested for de som bor, og har tilknytting til Vålerenga, og som er 60+ eller av andre årsaker er pensjonister / hjemme og ønsker et sted de kan treffe hyggelig "Gubber" og utvikle et godt kammeratskap. Rett å slett et sted du gleder deg å oppsøke en gang i måneden.», skriver gutta i referatet. Mange av gutta har gått på Vålerenga skole, og leika i gatene. Flere har møttes igjen etter mange år. Mange har vært aktive i VIF, på forskjellige måter oppgjennom åra. Noen er tilflytta, noen er utflytta. Til Vålerenga kjerke kan en komme uansett. Treffe gamle kjente og få nye venner. Ha mannfolk-tid og kvalitetstid. Det er trivelig – og vi vil ønske nye velkommen!

Hilsen sognepresten; Ingunn Rinde, som har æren av å være sammen med gutta og gubbene på dette.

Program Gubbelaget høsten 2013:

Ons 28. august

Ons 25. september

Ons 23. oktober Sverigetur

Ons 27. november

Dessuten blir det 40-årsfest en vakker dag – hvor damene også får være med...

Møtene er fra 12-14 i menighetssalen Vålerenga kirke. Det er god mat, kaffi, prat, forskjellige foredrag / gjester og program. Og en gang i semesteret drar vi til Sverige sammen, med buss og båt Sandefjord-Strømstad.

Spørsmål?

Ta kontakt med Ingunn Rinde,

415 74 532, eller

Per Hesle, 90 75 49 70

Historielaget takker Kolbjørn Hagen for innblikket i pappa og journalist Kai Hagens liv og gjerning og bringer her andre del av artikkelen fra A-Magasinet i 1973 om VIFs første seksti år.

Sånn var det for 40 år siden

Fra A-Magasinet 1973. Tekst: Kai Hagen. Foto: Rolf Chr. Ulrichsen

Treningsbane hadde ikke Spring (VIF's navn det første året). Det ble utkjempet drabelige dueller om lærkullen mellom mellom "de røde" og "de blå" på en løkke der Etterstad kolonihaver nå har sine hytter langs jernbanelinjen. Den langstrakte løkkekammen lenger øst, Etterstad, var ikke den gang kjent som øvelsesplass for fotballspillere. Omkring århundreskiftet og mange pr senere var det krockettpillet som satt i høysetet der. På Etterstadhøyden lå den gang også en travbane, hvor Ola G. Waagaards berømte røde hingst,

"The Eno", "Generalen" og andre av datidens travkoryfeer gjorde opp sitt mellomværende. Men fra århundreskiftet grep fotballfeberen om seg på Vålerenga og Etterstad, og små gutteklubber dukket etterhvert opp. Foruten Spark kom Olymp, Tordenskjold, Raddik, Spring og flere, og småbaner for trening og kamper ble ryddet på Etterstadkammen på den andre side av jernbaneskjæringen.

- Nederst, ved Nygaard Teglverk hadde vi "Raddik-banen", forteller "Tippen". Noe lenger opp i skrå-

ningen hadde "Olympgutta" (som jeg tilhørte den gang) ryddet en brukbar bane, og lengst opp hvor tårnblokkene på Etterstad kneiser nå, hadde Spring sin bane. Lærer Skau på skolen var en ivrig fotballentusiast, og i gymnastikktimene om somrene tok han oss med seg til lek med lærkullen på en av banene på Etterstadhøyden. Som målstenger bragte vi som regel med oss et par deler til høydesprangstativet på skolen, og som tverrstang festet vi et rødt bendelbånd, det dreide seg bra. Noe så fint som garderober hadde vi

"Murer'n" har aldri vært murer, "Tuben" har aldri hatt noe med tannpastafabrikasjon, og "Bonden" (Helge Sørлие) har aldri syslet med landbruk. Men kjælenavn har alltid vært populært i den farverige klubben på Vålerenga. Her smiler "Murer'n" gjennom nettmaskene, og bak ham står fra høyre jubileumslagets back-kjempe Leif Syvertsen, VIF' oppdukkende stjerne Even Pellerud og "Tippen".

Som mange andre foreninger har VIF også invitert til loppemarked i det fine klubbhuset på Valle Hovin, og her har tre av klubbens veteraner og støttespillere fra 20-30-årene tatt plass bak kartonger med farverige klesplagg som er samlet inn. Fra venstre "Hjallen" (Hjalmar Hoftvedt), "Tippen" (Henry Johansen) og "Murer'n" (Erling Knudsen) med hvert sitt skinnende mesterskapstrofe i neven. Og trofeer er det blitt en anselig samling av i årenes løp, som man får et glimt av i pokalskapet i bakgrunnen!

ikke, og var det regnvær måtte vi ta med oss noen bunker med gamle aviser som vi dekket klærne med mens vi var opptatt med fotballen. Dusjing etter trening og kamper eksisterte naturligvis ikke, men til "Olymp-banen" hadde "Hjallen" fått lurt ut et siderør fra vannledningen for anlegget av Østensjøbanen, slik at vi i hvert fall fikk kvittet oss med den verste svetten.

- Om vi har minner fra fotballbanene? Å, det går velopp i adskillige tusener, smiler "Tippen" og "Hjallen", som nå er henholdsvis 69 og 73 år. – For mitt vedkommende kan jeg vel kanskje si at det er de olympiske oppgjør i Berlin i 1936 og

kampene om VM i Marseille to år senere som har blitt seg sterkest fast i erindringen, sier "Tippen". – Etter at vi hadde slått Tyskland 2 – 0 og stilte opp mot Italia i kampen om det olympiske gull, var vi innstilt på å kjempe til siste sekund. Det ble som mange vil huske, til at vi tapte 2 – 1, men senere erobret vi bronsemedaljene ved å slå Polen. I Marseille tapte vi igjen 2-1 mot et omtrent like sterkt lag fra Berlin, men det ar ikke mye som skilte oss fra olympisk mesterskap og M i den perioden. I Berlin sto en glødende sol meg rett i øynene gjennom et gap i tribunen da italienerne siktet inn seiersmålet mot oss, et ganske

ordinært skudd som jeg med letthet ville ha mestret om ikke den fatale solkulen hadde blindet meg. Noenlunde det samme skjedde i Marseille, da et forholdvis ufarlig skudd fra en av de italienske forwards gikk over armen min idet jeg kom forkjært til å kunne snappe det. Faktisk kan jeg fortsatt av og til i drømme se for meg disse situasjonene som berøvet oss både olympisk ære og VM-gull.

Fotballsus har det vært, og er fremdeles i bydelen mellom Galgeberg og Bryn, selv om det populære laget for tiden befinner seg i 2. divisjon. Mange ganger har VIF formelig renset bydelen for innvånere, mens

laget i storhetstidene med koryfeer som bl.a. Sørensen-brødrene, "Murer'n", "Tippen", "Hjallen" og alle de andre var på farten med lærkullen enten på Frogner, Bislett eller Dælenenga. "Vørst" var kanskje i 1925, da VIF og Frigg møtes til avgjørende kamp om oslomesterskapet på Bislett. Kjempelange køer dannet seg utenfor alt et par timer før kampen, og gemyttene var så sugne på fotball at maratonporten ble sprengt og funksjonærene med inngangene slapp opp for billetter. Dagen derpå fikk klubbledelsen i VIF rapport fra stasjonsbetjent Lie i den lille, rare politistasjonen i trebygningen på hjørnet av Ingeborgsgate og Vålerengata.

"Det var den stilleste sønda'n vi har opplevd i min funksjonstid her på Vålerenga", sa Lie. "Rent stusslig var det, og betjenta mine hadde faktisk ikke annet å foreta se fra mårran til kvellen enn å spankulere omkring i distriktet med henda på ryggen!"

VÅLERENGA er Vålerenga, og det knutter seg selvsagt et utall av historier, anekdoter og tildragelser til VIF's 60-årige levetid.

-Tja, knegger "Hjallen" og blunker over mot "Tippen", - husker du "Mirakeldoktor'n" i Østerdalsgata? Denne karen var materialforvalter for laget i mange år, fra omkring 1920 og utover, så vidt jeg husker. Tilnavnet hadde han fått fordi han, etter at gutta hadde pådratt seg småskader som leggspark, skrammer og lignende under kampene, geleidet oss til hjemmet sitt i Østerdalsgata. Der hadde kona hans alltid stående en balje med rykende vann, og oppi der måtte den skadede spiller med bena enten han turde eller ikke, enda vannet ofte var nesten skåldende hett. – Du er da vel ingen spjæling, gutt, sa "Mirakeldoktor'n", - oppi med deg!

"Mirakeldoktor'n" var forresten en drivende kar på mer enn en måte, og VIF-entusiast var han til tusen. En gang da VIF skulle spille en avgjørende kamp på Bislett, og folket som vanlig strømmet inn portene for å følge det populære laget, kom også en fin kar, iført blådress og skalk, og

ville inn. Kontrollør ved denne inngangen var "Mirakeldoktor'n", og da den staskledde ikke hadde billett, ble han vist tilbake.

-Men i all verden da, mann, sa Daniel Eie, -kjenner De ikke meg, jeg er president i Norges Fotballforbund! Men "Mirakeldoktor'n" bare sperret like rolig med armen.

-Hjelper ikke, her er'e Vålerenga som arrangerer!

Så den ærverdige fotballtopp i Norge den gang måtte pent søke en annen inngangsport for å slippe inn! Og selv om VIF de siste par år har vært henvist til 2. divisjon, så trosser de gamle fans like trofast opp til kampene. Vi kan hilse på dem der de sitter ringside hver gang de blå-røde skal ut på banen til dyst, "Murer'n", "Tippen", "Hjallen", "Bamse", "Toffa" og alle de andre. Men går det galt med VIF til å begynne med, er det en det er vanskelig å få øye på. Da stikker "Klemper'n" halen mellom bena og dukker under tribunen. Inntil bladet snur seg for de blå-røde, og blodet tar til å pulsere normalt igjen hos den vel mest ivrige VIF-tilhenger av alle!

Når dette leses, har VIF allerede vært igjennom en rekke seriekamper i 2. divisjon. De gamle VIF-kjemper finner at den avdeling guttene spiller i år, vil bli usedvanlig hard. Klubber som Sarpsborg, Østsiden, Pors og Larvik Turn er leie nøtter å knekke, og det skal vel mye til at gutta går til topps i avdelingen, sier de tidligere storspillere på laget.

Men greier vi det, vil det i hvert fall bli den gjeveste jubileumsgave som klubben kan tildeles i sitt 60. år.

Jubileet skal ikke feires før en gang i oktober, og da vil sikkert spillere fra klubbens tidligste år sammen med mange andre fotballvenner innfinne seg. Og hvordan det nå vil gå i årets seriekamper, så samles man sikkert rundt 60-års festbordet i et: "Heia Vålerenga!"

"Her spilles med farverik kulør"
Da VIF nærmet seg 50-årsdagen i 1963, ville guttekorpsset ved skolen i Islandsgata også være med blant jubilantene, og dirigenten den gang, musikkloystnant Kjell Hagen, komponerte en feiende marsj. Teksten til refrenget fikk artikkelforfatteren i oppdrag å avfatte, et refreng som skal synges når VIF går helt til topps. Det har ikke hendt enda, men kanskje kan det skje i jubileumsåret denne gang?

VIF holder formen,
stil og humør.
Guttene skaper normen:
Her spilles med farverik kulør!
Rundt i distriktet
yrer de fram.
Gutter med VIF i sikte
fra tusen Vål'reng-hjem!

(Gjengitt etter tillatelse fra Aftenposten)

BESTILL VIF's JUBILEUMSBOK NÅ

VIF's historie gjennom 100 år kommer som jubileumsbok i september 2013, utgitt på Aschehoug forlag. Boka er skrevet av faghistoriker Finn Olstad, her får du idrettsforeningens historie satt inn i idrettens historie, bydelens historie og selvsagt våre egne gode historier. Pris: Kr. 500,-.

Denne boka må du ha hvis du har Vålerenga i ditt hjerte. 400 sider med gode tekster og gode bilder.

BESTILLING: E-post: foto@valerenga.org eller tlf. 901 80 290.

NYTT VIF-LEKSIKON.

NYTT VIF-LEKSIKON. I desember 2013 kommer det mest omfattende Vålerenga-leksikonet som er utgitt. Det tar for seg alle idrettsgrener i VIF. Nå har du muligheten til å skaffe deg dette leksikonet som kun selges i 270 eksemplarer. Pris kr. 200,-. Send bestilling til ja-teigo@online.no Første mann til mølla. Leksikonet hentes i Sjappa. 260 sider. Kun 100 eks. igjen.

VIF jubileumsaktiviteter 2013

Ajour pr. juli 2013

27. juli: Vålerenga – Barcelona. Showkamp på Ullevaal stadion kl. 19.00.

28. juli: Jubileumsgudstjeneste i Vålerenga kirke. Arrangør: Vålerenga menighet.

29. juli: Ca. kl. 9.30: Markering og avduking av Oslo Byes Vel plakett (blått skilt) ved "Kassesnekkeriet" i Vålerenggata 29 der VIF ble stiftet. Ca. kl.10.15: Avduking av statue ved Sotahjørnet. Ca. kl. 10.30-12.45: Enkel bevertning i Vålerengaparken. Ca. kl.12.45: Bursdagstog fra Vålerenga kirke til Karl Johans gate hvor det er satt opp Vålerengaflagg. Kl. 14.00-ca.15.30: Mottagelse på Rådhuset i regi av Oslo kommune for 500 personer. Kl. 19.00:

Jubileumskamp/seriekamp på Ullevaal stadion mot Sarpsborg.

7. august: Vålerenga – Liverpool. Showkamp på Ullevaal stadion kl. 19.00.

10. august: Barne- og familierangement hvor alle klubber presenterer seg med de ulike aktiviteter på Jordalområdet. Kl. 12 – 16.

7. september: Urpremiere på Oslo Nyes teaterstykke om Vålerenga. Spilles hele høsten. Neste kamp er Oslo Nye Teaters storsatsning høsten 2013, og er en musikalsk teaterforestilling som skal være med å feire VIFs 100 års jubileum. Se omtale og plakat i dette bladet.

14. september: Jubileumsfest på Oslo Kongressenter, Folkets Hus, Youngstorget kl. 18.30.

Ca. 15. september: Utgivelse av jubileumsboka som omhandler VIF's historie. Tittel: Heia Vål'enga. Forfatter er idretts-historiker Finn Olstad.

12. - 15. oktober: Historisk utstilling i Vålerenga kirke. Tidenes største "VIF-historiske museum" vises ved hjelp av foto, video og

historiske dokumenter, drakter, pokaler, supporterutstyr m.m. I samarbeid med Vålerenga Historielag.

Ca 15. desember: Utgivelse av tidenes største VIF-leksikon.

Fattigdom i Kristiania år 1900 - med en visitt innom Vålerenga.

Tirsdag 10. september kl. 19.00

i menighetssalen på Vålerenga kirke ønsker vi velkommen til høstens første medlemsmøte.

Vi får besøk av Johanne Bergkvist som er historiker ved Oslo byarkiv. Hun er også redaktør for "Tobias - Tidsskrift for Oslohistorie" og har fordypet seg i fattigdoms- og minoritetshistorie. Her på østkanten var fattigdommen stor. Som overskrifta

Mange fattige voksne og barn fra vår del av byen hadde sesongarbeid på Jordal teglverk. Foto: Ukjent.

røper, har hun også med litt om Vålerenga i sitt foredrag.

Kaffe og vafler slik vi pleier.

Også denne gang setter vi stor pris på at de som kan, tar med seg en

stol eller to fra gangen som settes bakerst i salen. Fint om stolen(e) også tas med tilbake i gangen når du går. Vel møtt!

Styret

Kai Hagen -Rosenhoffgutt med Vålerengasjel

Av Berit Thiis. Bilde utlånt av Kolbjørn Hagen

I en alder av førti unge år, forlot journalisten og skribenten Kai Hagen bydelen Rosenhoff med kone og fem barn – hans stolthet og store glede – og flyttet til Etterstad Nord, Blokk 5 i 1948. Redaktørarbeidet på "Byen vår" var nettopp avsluttet og boken gitt ut. Tidligere begått litteratur fra hans hånd er "På oppdagerferd i Oslo" som ble til på tidlig førtital og gitt ut i 1944 som en av svært få norske litterære verk trykket og utgitt i Norge under krigsår og okkupasjon.

I nybygget hjem på fire rom, kjøkken og bad i "hvitblokkene" på åpne sletter og store jorder på Etterstad, så etterhvert ytterligere to barn dagens lys og vokste opp under mamma Lillis milde og varme omsorg i Etterstadsletta 15 – den permanente adressen da byggeperioden var over.

Pappa Kai sørget for brød på bordet som fast ansatt petitjournalist i Morgenposten – "Svæarta" blant venner. Da avisen gikk inn ble strøjobber og korttidsansettelser på bl.a. ulike bibliotek hovedinntekt mens han skrev og fikk antatt artikler i aviser, blad og tidsskrift. Kai Hagen hadde opparbeidet et godt rykte som dyktig skribent. Han førte en lett penn der språket fløt som i dagligtale.

Som de fleste mennesker i Norge i en mager etterkrigstid, slet Kai og Lilli Hagen seg fram med inntekter som iblant knapt rakk fra hånd til munn. Ekteskapet ble inngått på det harde trettitallet med arbeidsløshet og en verden i depresjon og nye vanskeligheter og harde tak sto for døren da andre verdenskrig brøt ut i Norge i 1940 med fem års okkupasjon av landet. Men da det magiske femtitallet slo dørene opp ble hverdagene etter hvert enklere og lystigere. Slitet bar frukter og med romsligere økonomi fikk sju barn vokse opp i en fargerik bohemtilværelsen med åpent hus for familie, venner og gode naboer som bl.a. talte både sangerduoen Kurt Foss og Reidar Bøe og Zetterstrøm og Kristoffersen der

sistnevntes sønn senere ble en anerkjent og berømt fotograf under signaturen Kristo. Sirkusdirektør Arne Arnardo var hyppig deltaker i den glade omgangskretsen, likeså Arvid Nilsen, en av førti- og femtitallets store revyartister. Det var ikke sjelden det var både tretti, førti og opptil femti lattermilde på gjestebud hos Lilli, Kai og barna – og tenk å få vokse opp med en sirkusdirektør og trollmann som gjest i barndomshjemmet!

Musikalske og kunstneriske aner og venner inspirerte barna til egen utfoldelse og sammen med foreldrene ble det mye sang og musikk i det Hagenske hjem. Mamma Lilli spilte fiolin og sang. Hun hadde en svært vakker og klangfull stemme. Kai sang også – mer jor-disk og til eget trekkspillakkompagnemang. På tidlig sekstitall da nest

yngste sønn viste stort talent og interesse i musikalsk retning, investerte Kai og Lilli i et nytt tilskudd til instrumentparken og et piano fikk hedersplassen i stua på Etterstad. Åsmund var flittig på pianokrakken og ble snart svært habil på instrumentet. Pappa Kai spilte også på pianoet iblant, men drev det aldri lenger enn til slik han skrev på maskin: to aktive pekefingerer dansende over tangentene.

Kai Hagen – etterhvert velkjent under signaturen BRONX, ble til-delt Oslo Bys Journaliststipend midt på femtitallet. Det ble gitt til inspirasjon og økonomisk støtte og med den anerkjennelsen åpnet nye dører seg til litt etterutdannelse. Kai og Lilli tok med seg de to yngste barna Jon Åsmund og Kai jr. og dro på studietur til København. Mens Kai trälte bibliotek og snuste

i fremmede avis-redaksjoner etter nye ideer og nytt stoff, gikk Lilli i utenlandske forretninger med guttene. Den kontinentale utflukten resulterte i noen snaps og nye kontakter for Kai og en koffert full av pyntegenstander i messing for fru Lilli. Flere av de innkjøpte luksusgenstander lever i dag i beste velgående i familien bl.a hos sønnen Kolbjørn.

Signaturen BRONX har sin egen historie som ikke har noen ting med bydelen Bronx i New York City å gjøre – en liten, men levedyktig misforståelse fra den-gang-da. Navnet stammer fra livslang kjærlighet mellom smågutten Kai og en hest ved navn Bronx, og som voksen hyllet Kai Hagen dette minnet ved å ta hestens navn til sin signatur - og skribenten BRONX var født.

Festgudstjeneste for VIF i 100: Søndag 28. juli kl 11.00

Dagen før dagen, det vil si søndag 28. juli inviterer Vålerenga menighet til festgudstjeneste for VIF i kjerka. Både Einar Gelius, Vålerenga janitsjar og Trond Ingebrigtsen har sagt ja til å være med, sammen med sogneprest Ingunn Rinde. Vi håper mange vil komme - og gleder oss til feiringa i parken dagen etter også; på selve stiftelsesdagen. Og til mange mange andre feiringshappeninger i månedene framover: Teater, jubileumsfest, og ikke minst historielagets utstilling i oktober! Gudstjenesten i forkant av utstillingen den søndagen skal også ha preg av VIFs og idretts-gledens historie, og det gode lagets ånd. Hurra for jubilaranten!

NESTE KAMP - en hundreårskrønike fra Vålerenga

av Kjetil Indregard, etter en ide av Jon Van Tidendand

Neste kamp er Oslo Nye Teaters storsatsning høsten 2013. En musikalsk teaterforestilling om Vålerenga, en av Oslos eldste bydeler, hvor folk har kjempet for å bevare stedets sjel og sær-egenheter.

Vi følger familien Abelsen på Vålerenga i fire generasjoner gjennom hundreåringen Henry (Finn Schau), som ble født i 1913. Fra han som liten gutt spiller fotball i gata, til han som ung mann forelsker seg i vakre Else, stifter familie, havner på fylla, roter til livet sitt og mister alt han har. Da kampen for bevaring av bydelen starter på 1970-tallet, får Henry på nytt noe å kjempe for.

Gjennom Henry og etterkommer-nes historie, legger vi ut på en spennende reise gjennom hundre år, med skråblikk både på bydelen og idretten, som har vært en viktig drivkraft for dem som bor på Vålerenga.

NESTE KAMP viser bohemkultu-ren – og kjærligheten til Vålerenga. Men den forteller også historien om Oslo gjennom hundre år, og om folk som kjemper for det de tror på. Her er det rom for mye nostalgi og de gode historiene.

NESTE KAMP er jubileumsforestillingen til Vålerengens Idrettsforenings 100-årsmarkering.

**Billetter er lagt ut for salg:
Telefon: 22 34 86 80 eller på**

<http://www.billettservice.no>

**Urpremiere 7. september 2013 på
Oslo Nye Hovedscenen**

Klassebildet: Klasse 1cj Vålerenga skole 1952/53

Dette bildet av de søte førsteklasingene med sløyfer i håret er det Mette Haukland Sørensen (Henriksen) som har kommet til oss med etter oppfordring fra Terje Paulsen. Det ble tatt rett før sommerferien i 1953 ved inngangen på ventre side av hovedinngangen, der hvor de hadde klasserommet sitt. Bakerst fra venstre: Berit Eilertsen, Grethe Britt Gutterup, Lise Gro Becker, Berit Espelid, Reidun

Gjerding, Wenche Bruu, Karin Elisabeth Hansen og Ingerid Andresen.

2. rekke fra venstre: Wenche Sireng (halvt gjemt), Mette Henriksen, Kari Hillveg, Vigdis Gulbrandsen, Gry Løberg, Gro Mette Gulbrandsen og Berit Mangen Foran fra venstre: Eva Mette Hansen, Inger Liv Bye, Ava Sølvi Hansen, Berit Hansen, Inger Lise Halvorsen, Bjørg

Aleksandersen og Inger Marie Hvam. Hjørdis Iversen, Gerd Johansen og Turi Hansen gikk også i klassen men var fraværende da bildet ble tatt. Bakerst "frøken" fru Sarah Hagen. Alle bodde på Etterstadsletta i de hvite blokkene som sto ferdige i 1949, bortsett fra Eva Mette som bodde i en av høyblokkene, og Hjørdis som bodde på Vålerenga. Mette flyttet inn i en av de hvite høsten 1949.

Medlemsmøte tirsdag 16.4. 2013

av sekretær Håkon O. H. Engh. Foto: Bjørn Granlund

Æresmedlemmene Kari Johannessen og Unni Granlund.

Lars Olle Engaas skal ha æren for at vi fikk foredragsholder Ruth Vatvedt Fjeld til Vålerenga.

Så har Vålerenga Historielag fått sine to første æresmedlemmer! Møtet begynte med at Unni Granlund og Kari Johannessen ble kalt fram til vel fortjent applaus fra fullsatt sal. Vi har mye å takke disse to for, etter deres enestående innsats gjennom så godt som hele lagets levetid.

Unni har hatt en rekke forskjellige styreverv og ellers lagt ned et stort arbeid på mange forskjellige områder, ikke minst på kjøkkenet. Kari var medlem av valgkomiteen i en årrekke, men hennes største fortjeneste er en lang og uvurderlig innsats på kjøkkenet. Dessverre var de mer håndfaste æresbevisningene ikke ferdige ennå, så overrekkelsen av disse vil finne sted på første medlemsmøte etter sommeren. I mellomtida kan de to med stolthet bære hver sin gylden nål med historielagets logo og påskriften "Æresmedlem".

Det var tydelig at vi igjen hadde funnet et populært emne for kveldens kåseri, nemlig "Oslo-dialekta". Professor Ruth Vatvedt Fjeld ga oss en spennende og interessant oversikt over oslomålets kjennetegn og historiske bakgrunn.

Osломålet har to hovedvarianter:

- Østkantmålet, som de fleste av oss som er oppvokst i de østlige bydeler kjenner. Østkantmålet er vesentlig basert på dialekter "importert" fra distriktene på Østlandet, spesielt byene rundt Oslofjorden (Vika) fra Kragerø til Halden. Det er derfor også blitt kalt radikalt østlandsmål, vikamål, arbeiderklassemål etc.. De "dannede" i vest har gjerne kalt det "vulgærsprog". Stakkars, uvitende snobber.

- Vestkantmålet, også kalt dannet dagligtale eller overklassemål, er et konservativt mål basert på dansk skriftspråk. Det begynte som borgerkapets talespråk.

Typiske kjennetegn for østkantmålet er bl.a. tjukk "L", kløyvd infinitiv, diftonger og "trøkk" på første stavelse. Det siste var en gang hovedregelen for all norsk. Seinere ble det skjøvet bakover i ordene under påvirkning fra fremmede språk. Ordet "trøkk" er i seg selv et av mange eksempler på "ø" for "y", som også i "løkt", "fløtte", "døtte" osv.. Det samme gjelder for bokstaven "u", som i "køl" og "høl" etc. Sammentrekninger av ord er også noe vi kjenner godt, som for eksempel "har'u", "gjør'u", "må'ru",

"ha'kke", "ska'kke", "må'kke", "vi'kke", "ta'kke" "tø'kke" osv. Mon tru om Trond Viggo var på besøk på østkanten da han skreiv sangen "Slapp reggae"?

Som vi også vet har "dem" i subjektform har også vært vanlig i østkantmålet ("dem kan'kke gjørra sänn!"). I vest har de vært så redde for å lyde vulgære at de har gått til den motsatte ytterligheten ved å bruke "de" både i subjekt- og objektform. Denne feilaktige pynteformen er dessverre også i ferd med innarbeide seg i øst.

Språk er en grunnleggende ingrediens i forståelsen av hvem vi er. Da lå det en liten triumf i å høre at østkantmålet er mer rotekte norsk enn det "dannede" vestkantmålet. Vi som har våre røtter i øst kan altså være stolte av det språket vi vokste opp med. Det er nemlig vi som er bærere av arven fra våre formødres og forfedres norrøne språk!

Etter foredraget var det som vanlig stor trengsel ved vaffel- og kaffedisken. Mange ville også kjøpe historielagets nye medlemsnål. Enda et vellykket medlemsmøte.

Håkon O. H. Engh
(sekretær)

Publikasjonsnr.:
ISSN 1890-9094

Vålerenga Historielag
Hedmarksgata 2
0658 Oslo

Vålerenga Historielag
på internett:
e-mail: epost@valerenga.org

Ta en titt på vår nye nettside:
<http://valerenga.org/>

Bankkonto: 0530 04 78222

SALGSTORGET

Bestilling:
foto@valerenga.org
eller tlf. 901 80 290.

*Fra Sotahjørnet til
Bohemien og Vålerenga -
bydel med sjel dvd-er
Kr. 150,- pr. stk.*

Historielagets nye pin:
Kr. 50,- + porto.

Arrangementskalender høst 2013:

Velkommen til medlemsmøte i menighetssalen,
Vålerenga kirke Tirsdag 10. septemer kl. 19.00 Tema:
Fattigdom i Kristiania år 1900.

12. + 13. oktober: Fotoutstilling i Vålerenga kirke.

HUSK Å NOTERE DETTE I KALENDEREN!

Styret i historielaget:

Leder:
Even Haugseth

Nestleder:
Knut Roar Westbye

Kasserer:
Gro Shakesby

Sekretær:
Håkon Olav Harald Engh

Styremedlem:
Bjørn Granlund

Varamedlem:
Bjørn Arild Gjerdalen

Varamedlem:
Thordis Kjærstad

Varamedlem:
Terje Paulsen

Medlemsavisa:
Fred-Arild Ruud
Mobil: 936 65 243
E-post: freda@broadpark.no

VIF jubileums-CD med 42 låter
1973-2012 inkl. jubileumslåta
"Stolthet, respekt og kjærlighet"
av Trond Ingebretsen

Kr. 199,- + porto

Arbeidsgrupper

**Fotoutstillingsgruppe/
kalendergruppe:**
Kontakt: Even Haugseth
Mobil 938 01 902
E-post: leder@valerenga.org

Fotogruppe:
Fotografering, innsamling og
avfotografering av bilder:
Kontakt: Bjørn Granlund
Mobil: 901 80 290
E-post: foto@valerenga.org

VIF-jubileumsgruppe:
Om bydelens idrettsmiljø
Kontakt: Bjørn Arild Gjerdalen
Mobil: 909 19 250
E-post: bjorngjerdalen@yahoo.no

Møtegruppe:
Ansvar for møtelokalet
Terje Paulsen
Mobil: 959 35 634
E-post: tepauls2@online.no

Støtt oss via Grasrotandelen:

Hvis du tipper, spiller lotto eller
joker og vil gi overskuddsandelen
til Vålerenga Historielag, klipp ut
og ta med kortet og vis det til
tippekommisjonæren.
Husk å ta med strekkoden på nytt
dersom du fornyer tippeskortet.
Takk for støtten!

JEG STØTTER

VÅLERENGA HISTORIELAG

- bydel med sjel

Organisasjonsnummer: 890364462

